

Ringmajanduse arenguplaan ja jäätmereform

KLIIMAMINISTEERIUM

KLIIMAMINISTEERIUM

Riigi jäätmekava 2023–2028

Tallinn
2023

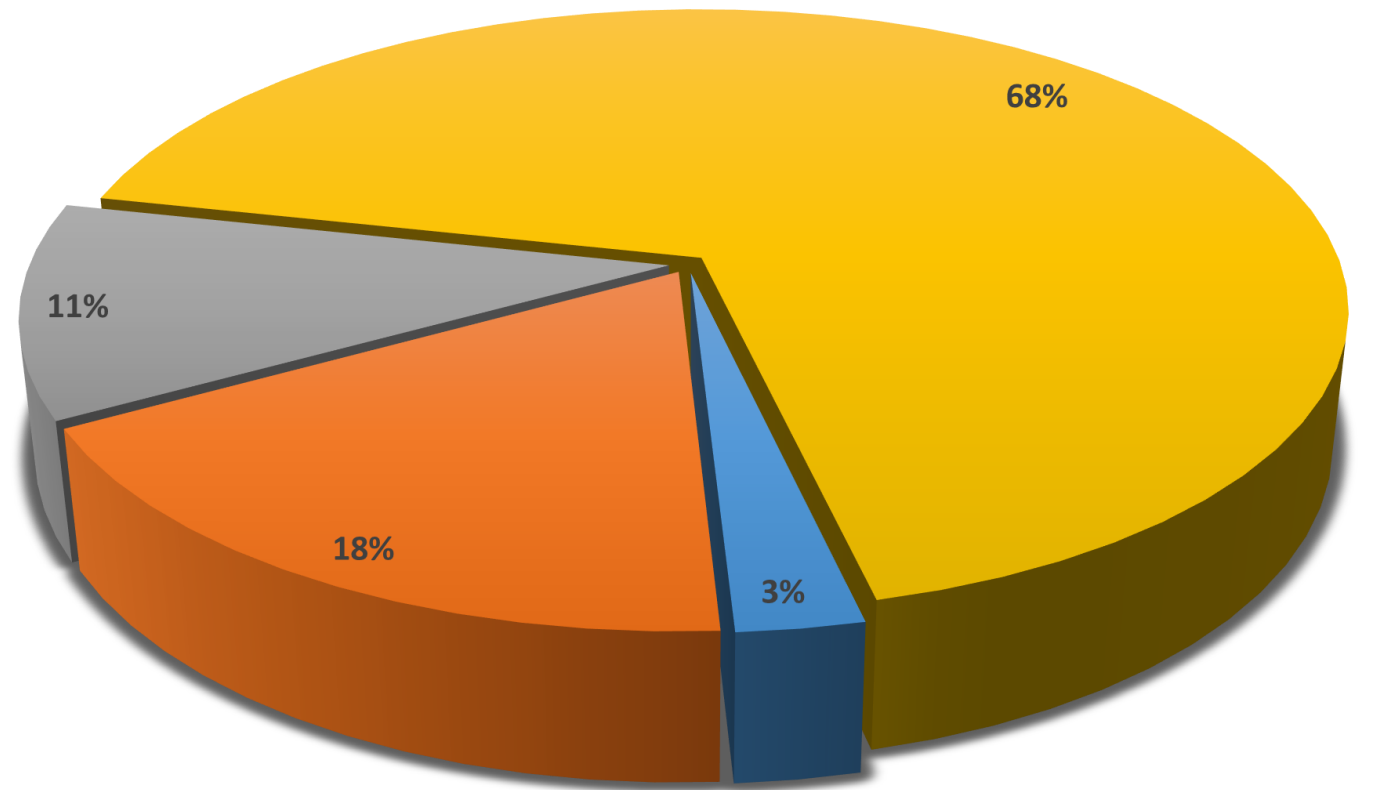
Ivo Jaanisoo
elukeskkonna ja ringmajanduse asekanstsler
11.04.2024

Jäätmekava visioon

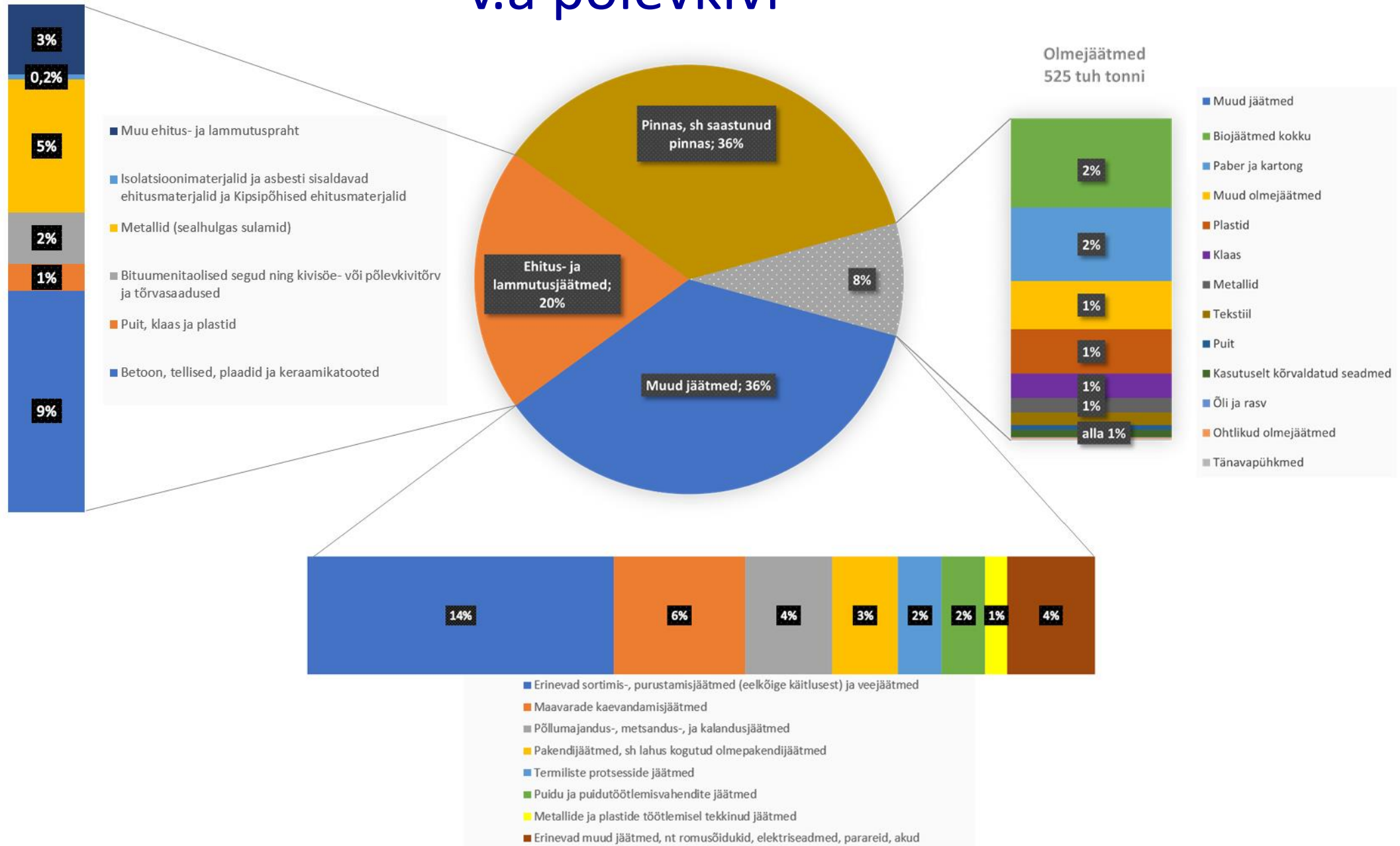
- +Jäätmetekke vältimine, toodete korduskasutamine ning parandamine, tekkinud jäätmete liigiti kogumine on igapäevase käitumise osa
- +Eestis on seda toetav kasutajasõbralik, tõhus, läbipaistev ja toimiv jäätmehierarhiast lähtuv uuenduslik jäätmehooldussüsteem
- +Jäätmetest luuakse uut väärtust toormena

Jäätmeteke kokku

■ Olmejätmed ■ Ehitus- ja lammutusjätmed ■ Muud jätmed ■ Pölevkivitööstusjätmed

v.a põlevkivi

Lisaks jäätmevoogude eesmärkidele:

- +Prügilad, jääkreostus, POS valdkond
- +Tarneahelad, digitaliseerimine, import/eksport
- +Toidujäätmete tekke vältimise kava
- +Prügistamise vähendamise meetmed
- +Jäätmekäitluse olukord ja põhimõtted
- +Eraldi fookuses kommunikatsioon, keskkonnahoidlik hankimine

Peamised probleemid 2023

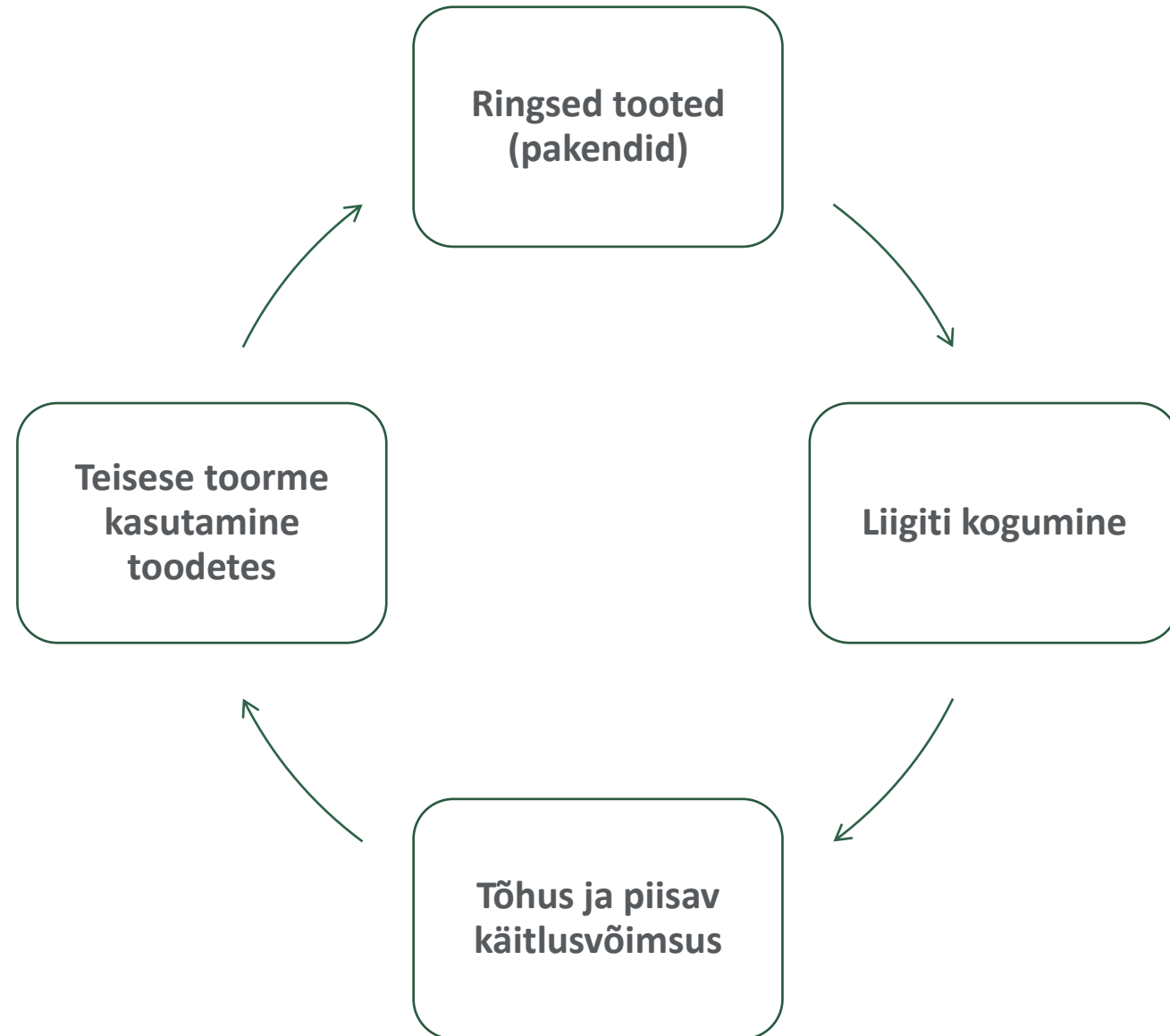
- + Olmejätmete liigiti kogumine ja ringlussevõtt
- + Ringlussevõtt kallim alternatiividest
- + KOVi võimaluste piiratus
- + Ehitus- ja lammutusjätmete ringlussevõtt
- + Andmekvaliteet ja läbipaistvus
- + Ohtlike jätmete ladestuse võimekus

Peamised lahendused 2028-ks

- + Edukas jäätmereform ehk
 - + Pakendite kohtkogumine
 - + KOVde võimestamine
 - + Käitlustasude proportsioonid paika
 - + Digitaliseerimine (jäätmevaldkonna andmepõhine aruandlus)
- + Jäätmetekke vältimine
- + Hoonete tark lammutamine, materjali liigiti kogumine ja ringlussevõtt
- + Ohtlike jäätmete käitlemise süsteem korrastatud

Olmejäätmete reform

- + Tootja eelistab ringlusse võetavat pakendit
- + Liigiti kogumine on odavam kui selle tegemata jätmine
- + Ringlussevõtt on kasulikum kui põletamine või ladestamine
- + Kogu ahela kohta on olemas ajakohased ja usaldusväärsed andmed.

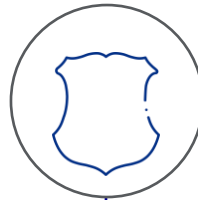
Reformi ajakava

...2024 I kv
põhimõtete
tutvustamine
partneritele,
avalikkusele,
ümarlauad

2024.
18. aprill
VTK
kooskõlastamine

2024 II PA
eelnõu esitamine
Riigikogule

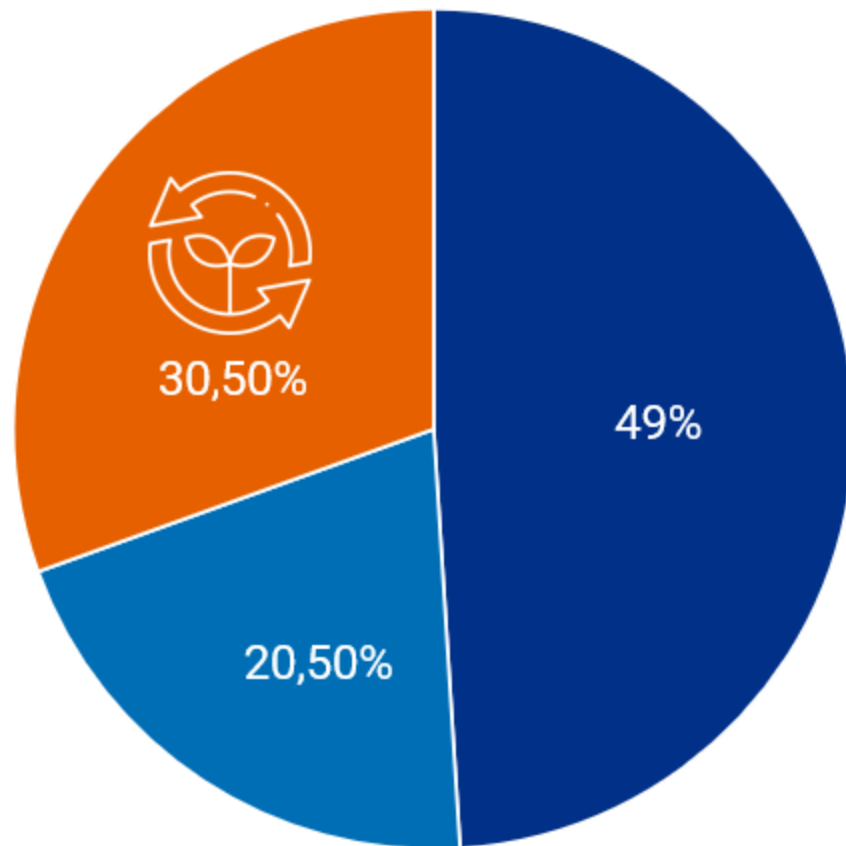

2025
muudatuste
kehtestamine

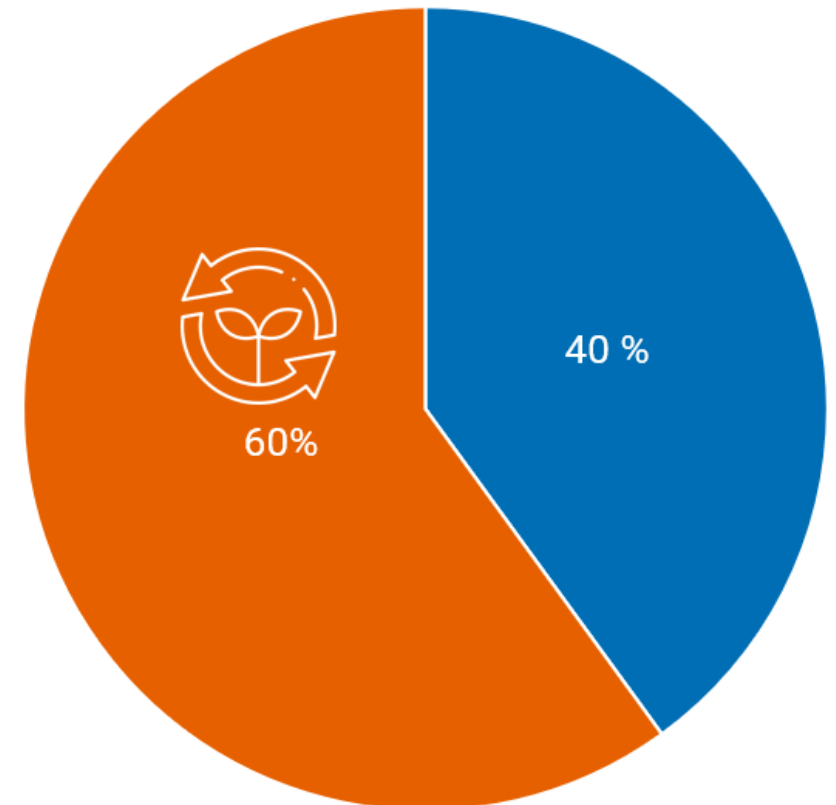

2025 ja edasi
muudatuste
elluviimine

Olmejäätmed 2021 > 2030

■ põletati energia saamiseks ■ ladestati prügilates ■ võeti materjalina ringlusse

■ põletatakse energia saamiseks või ladestatakse
■ võetakse materjalina ringlusse

KOV roll jäätmereformis

- Jäätmehoolduse korraldamine on üks KOVi põhiülesannetest (KOKS § 6 lg 1)
- KOVil on juba olmejäätmete liigiti kogumise ja käitlemise korraldamise kohustus (jäätmeseadus § 31 ja § 70)

Hetkeseis:

- KOVil puudub **vastutus** jäätmehoolduse tulemuse eest
- KOVil puudub piisav **rahastus** jäätmehoolduse paremaks korraldamiseks
- mitmed KOVid ei valda **infot** jäätmetekke kohta oma territooriumil
- enamik KOVe ei reguleeri jäätmete **käitusviise** või ei suuda seda kontrollida

Oodatav tulemus:

- keskmiselt kogutakse liigiti 40% olmejäätmetest – vajadus **vähemalt 65% a-l 2025**
- ringlusse jõuab umbes 30% olmejäätmetest – vajadus **vähemalt 55% a-l 2025**

KOV olmejäätmete liigiti kogumise sihtarv

- Liigiti kogumise sihtarv – lihtne mõõta
 - 2025. a - 65%
 - 2026. a - 66%
 - 2027. a - 67% jne
- Üleminekuaeg (kehtivad lepingud)
- Sihtarvu täitmata jätmisel alates 2030:
 - tasu riigieelarvesse
 - võimalik asendada investeeringuga samas KOVis
- Keskkonnaagentuur seirab liigiti kogumise taset
- Liigiti kogumise andmed 2026. a reaalajas

KOV jäätmetasu

- Vabatahtlik
- Tasus toodud kulud fikseeritakse täpselt vastavalt seadusele, info KOV veebilehel kättesaadav, kulud arvetel eraldatud
- Jäätmetasu kogumine võib toimuda kas
 - omavalitsuse enda poolt
 - omavalitsuste koostööorganisatsioonist
 - jäätmevedaja kaudu
- Jäätmetasuga saab katta näiteks:
 - kogumisvahendid
 - jäätmete vedu ja veo ettevalmistamine
 - jäätmekäitlus
 - jäätmejaamad, kompostimisväljakud jms
 - korduskasutuslahendustega seotud kulud
 - administratiivkulud, teavitus, järelevalve
 - jäätmehooldusega seotud tööjõukulu

Jäätmehoolduse lisatingimused

- Tiheasustuses **pakendijäätmete tekkekohalt kogumine**
 - vanapaber koos paber- ja kartongpakendiga
 - koostöös TKOdega
 - abiks jäätmete liigiti kogumise taristu mudel
- **Hinnastamine**
 - liigiti kogutud jäätmete üleandmine vähemalt 3x odavam segaolmejäätmete üleandmisest
 - tasu kõrgem, kui jäätmed on jäetud liigiti kogumata (KOV juhendit on eiratud)
- **Käitlusteenuse hanked**
 - hangitakse eraldi veoteenusel, KOVil hankeleping tema jäätmete käitlejaga
 - puudutab kõiki KOV korralduse kaudu kogutud jäätmeid (jätmejaam, kogumisring, korraldatud jäätmevedu jm)
 - jäätmete käitlemisele seatakse tingimused (nt biojäätmetest 70% ringlusse võtta)
 - pakendijäätmetele käitlusteenust ei hangita, vaid antakse üle TKOdele

Pakendijäätmete tekkekohalt kogumine

- Linnades ja tihedama asustusega piirkondades kogutakse KOJV raames tekkekohalt vähemalt
 - biojätmed
 - plast- ja metallpakend
 - klaaspakend
 - paber ja kartong
 - segaolmejätmed
- KOVi **hajaasustusega osades**, kus jäätmetekitajaid on vähe või tekkekohalt kogumine on raskendatud ligipääsu puudumise tõttu:
 - toimub samuti liigiti kogumine
 - jäätmete üleandmine võib toimuda ühismahutite, kokkukandepunktide, kogukondlike jäätmemajade või muude lahenduste kaudu.

KOV koostöö

KOV koostööorganisatsioonile võib delegeerida:

- hangete korraldamine
- õigusaktide ettevalmistamine
- jäätmealane nõustamine
- administratiivsed ülesanded
- jäätmetasu kogumine
 - volitusnorm seaduses
 - Haldusleping
 - järelevalve lepingu täitmise üle (audit jm)

Koostööorganisatsiooni liikmed on koostööd tegevad omavalitsused

Koostöö põhitingimused reguleeritakse jäätmeseaduses

Riigi tugi muutuste elluviimiseks

- Täiendavad kulud on võimalik arvestada jäätmetasu sisse
 - Tööjõukulu
 - liigiti kogumise taristu
 - teavitus

Nii täiendavad kulusid kui töökoormust on võimalik vähendada koostööd tehes (mastaabiefekt).

Riigi tugi:

- käitlusteenuse ja veohangete juhendid, jäätmetasu juhend
- koolitused, parimate praktikate jagamine
- riiklikud sortimisjuhised
- KOV liigiti kogumise taristu mudel
- liigiti kogumise taristu toetusmeede

Liigiti kogumise taristu toetus KOV-dele

- Toetuse andmise määrus valmib 2024. a III kvartalis
- Meetme avamine kavas 2024. a lõpuks
- Toetatakse: **KOV liigiti kogumise füüsiline ja digitaalne taristu** (täpsustub)
 - terviklahendused, mis hõlmavad jäätmejaamu ja -majasid, kogumislahendusi (sh kompostrid, konteinerid), ja neid toetavad nutikad digitaalsed lahendused, nt infosüsteemid, kaalud, digitaliseeritud ligipääs
- Kokku meetmes ligi 35 mln eur
- Aluseks liigiti kogumise taristu mudel

Ringmajandusse viivad meid veel

2021-2027. a struktuurivahendid ringmajandusele:

- 4,5 mln Ringmajanduspõhised tootmis- ja tarbimismudelid (toidukao vähendamine, parandustöökojad, laenutuspunktid jne)
- 10 mln Jäätmetekke vähendamine, korduskasutus, kestlik pakendite disain
- 14 mln Ringlussevõtutöööstus
- 35 mln Ettevõtete ressursitõhusus

Lisaks muud välistoetused ja riigieelarvelised vahendid
LIFE IP teadus- ja arendusprogramm kavandamisel

Ringmajanduse arenguplaan ja jäätmereform

KLIIMAMINISTEERIUM

Ootame tagasisidet 18. aprilliks:
info@kliimaministeerium.ee

Ivo Jaanisoo
elukeskkonna ja ringmajanduse asekantsler
11.04.2024